

OBSERVATORI DELS DRETS SOCIALS

LES PARADOXES DELS “PRESSUPOSTOS PARTICIPATIUS”

Ara que ja ha passat més d'un mes de la publicació dels resultats de la Consulta Ciutadana sobre el Pressupost d'inversions de l'Ajuntament de Terrassa, potser caldria aprofitar la baixada de l'eufòria participativa per analitzar en fred el procés i aportar alguna reflexió sobre el tema.

El procés s'explica de forma relativament ràpida i senzilla: l'Ajuntament destina una partida d'inversions a un conjunt de projectes dissenyats i defensats per "la societat civil" (és a dir persones o entitats teòricament no públiques), projectes que, un cop presentats públicament, són portats a votació popular durant un temps determinat. Així, en els 15 dies de votació, van votar 7.640 persones, de l'univers de votants possible (tota la ciutadania empadronada a la ciutat i majors de 16 anys), en un exercici de participació considerat per l'alcalde com fruit de la maduresa d'una població que ha entès que "*quan hi ha uns recursos limitats s'ha de prioritzar*". Les prioritats, doncs, segons els 7.640 votants, són, per aquest ordre, : "Creació d'un centre públic d'acolliment temporal i d'urgència per a persones sense llar", "Construcció d'un skate park", "Remodelacions de carrers i accessibilitats", "Instal·lació de clavegueram", "Eliminació de barreres arquitectòniques" i "Adquisició d'equipaments de lleure públic".

Les reflexions a la premsa local i fins i tot nacional, ha considerat Terrassa una ciutat pionera en aquesta mena de processos, celebrant l'obertura de l'Ajuntament i l'esdeveniment en sí com un esforç d'apropament de les institucions públiques a les

voluntats ciutadanes, així com una demostració, per part de la "societat civil", de la comprensió dels problemes de tots i de la necessitat de prioritzar despeses públiques en un moment complicat com l'actual.

Ara bé, de què parlem quan parlem d'apropiació i de participació ciutadana? Agafant el primer exemple, el de la construcció del Centre d'Acollida a Persones Sense Llar, ens sorprenem fàcilment: el que ara sembla una certesa per aclamació "popular" i un exercici exitós de participació ciutadana, és, en realitat, una reivindicació antiga de diverses entitats. De fet, no només és una reivindicació de diverses entitats, ja que l'estudi de la construcció del centre ja es va aprovar al Ple municipal del mateix Ajuntament celebrat el mes de gener del 2006, i no pas l'abril del 2010. (<http://www.kaosenlared.net/noticia/campanya-ciutadana-per-centre-dacollidaalberg-terrassa>).

La urgència d'un centre com aquest, així com la pertinència i longevitat de la reivindicació, ha estat, doncs, de tal forma reconeguda que el mateix Pla de Mandat de l'Ajuntament inclou aquesta mateixa proposta i compromet al propi Ajuntament a dur-la a terme: la trobem al punt 18 del "*Objectiu prioritari C*" del "*Eix estratègic 1: Capital Social. Mateixos drets i deures i benestar per a tothom*" del Pla de Mandat 2007-2011 (http://www.terrassa.cat/files/9-1275-fichero/eix_1.pdf?download=1.)

Una recerca ràpida també ens permet trobar 12 peticions de construcció del centre d'acollida al portal de participació de l'Ajuntament, totes elles en estudi (<https://aoberta.terrassa.cat/participacio/detallProposta.jsp?id=761>) o, fins i tot, un vídeo de la secció de Terrassa d'ERC, membre del govern municipal, proposant aquesta mateixa construcció (<http://www.youtube.com/watch?v=x1OnaTAzEtE>). Una vegada més, i no només des de la "ciutadania" l'abril del 2010, sinó des del govern municipal el novembre del 2009.

Preguntàvem, doncs, de què parlem quan parlem de participació ciutadana, quan, en realitat, la proposta més votada sobre prioritats de pressupostos d'inversió (és a dir, fora de les despeses corrents previstes en el Pla del Mandat, si ho entenem bé) no és més que una reivindicació antiga, una promesa de l'Ajuntament que porta més de 3 anys damunt la taula (o a dins el calaix, la metàfora a gust de cadascú...)? Si la proposta figurava en el Pla del Mandat és legítim pensar que "la ciutadania" ja l'havia "prioritzat", donat que les eleccions municipals les van guanyar els redactors del Pla. Si figurava en el Pla, com a part d'un eix estratègic que, a sobre, reivindica "Benestar per a tothom", és també legítim pensar que el seu cost ja estava pressupostat. O dit d'una altra forma, és legítim pensar que, teòricament, quan se'l va incloure en el Pla del Mandat al 2007, no s'esperava la necessitat d'una proposta externa portada a votació popular l'abril de 2010 i escollida entre més de 15 propostes per dur-se a terme.

Doncs, si realment la tria "popular" posa de manifest l'inacció per part del Govern municipal en una qüestió molt concreta i particularment sensible en un moment de crisi econòmica -mundial i local-, com és que se l'ha pogut considerar un èxit de la democràcia en acció? Sense cap mena de dubte, en un procés d'aquesta mena tothom hi guanya: els sense sostre perquè tenen accés a un servei d'emergència (3 hiverns després de que el Govern Municipal es comprometés a donar-lo), les entitats cridades a col·laborar perquè veuen una reivindicació portada a debat i una nova promesa d'assoliment i, finalment, "la ciutadania", o una bona part d'ella, no només per haver estat animada a sortir a votar i a donar importància a canvis concrets en el seu entorn quotidià, sinó també per veure una qüestió greu de vulneració de drets socials en vies de solucionar-se.

Falta una de les parts, el Govern Municipal, que també hi guanya, ja que projecta una imatge de proximitat gairebé avantguardista (pionera, se'n va dir, no oblidem) i, alhora, es permet transferir responsabilitat política cap a entitats no governamentals, en aquest cas l'associació d'entitats d'assistència social de Terrassa, l'ALEI, promotora de la

proposta i que, en tot cas, té com a president honorari l'alcalde mateix. L'interès en fer aquesta transferència, i poder dir que ha estat una decisió popular (oblidant una vegada més la inclusió d'aquesta mesura en el Pla de Mandat), sembla estar relacionat amb el rebuig que podria generar en els barris la instal·lació d'aquesta infraestructura. No cal anar gaire lluny que el 16 d'octubre del 2008, per exemple, i llegir al "Diari de Terrassa" la notícia sobre la preocupació de l'Associació de Veïns del Pla de Bonaire davant la "possibilitat" de construir el centre d'acollida i la consegüent reunió amb el Tinent d'Alcalde Isaac Albert -persona que, d'altra banda, assegura, a la mateixa notícia, que les necessitats més urgents del municipi ja estan "cobertes"-.

Ens tornem a preguntar si realment té sentit parlar de veritable participació ciutadana en un cas com aquest, tenint en compte les responsabilitats oblidades, les contradiccions governatives i la sinuosa relació entre el tercer sector terrassenc i el consistori. Potser caldria anar més enllà del màrqueting de l'iniciativa pseudoparticipativa i de la solidaritat aparent.

Tiago Ferreira Romeu